

ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA ZA ŁAMANIE PRAW AUTORSKICH.

Odpowiedzialność karna za łamanie praw autorskich majątkowych i osobistych może być przypisana wyłącznie osobie fizycznej

Zgodnie z polskim prawem istnieją dwa rodzaje odpowiedzialności za naruszanie praw autorskich przysługujących producentom oprogramowania komputerowego. Poszkodowani producenci mogą dochodzić swoich praw na drodze karnoprawnej jak i cywilnoprawnej.

Przepisy regulujące zasady odpowiedzialności karnej za naruszenie praw autorskich (majątkowych i osobistych) są zawarte w dwóch ustawach: z 6 czerwca 1997 r. arrowKodeks karny, (dalej KK) i z 4 czerwca 1994 r. arrowprawie autorskim i prawach pokrewnych, (dalej UOPAiPP).

Zgodnie z ogólnymi zasadami odpowiedzialności karnej zawartymi w Rozdziale I KK, odpowiedzialność karna za popełnienie czynu zabronionego może być przypisana wyłącznie osobie fizycznej (art. 1 § 1 i § 3), jako że czyn może być wyłącznie przejawem woli człowieka. Osoba prawna nie może ponieść odpowiedzialności karnej. Z praktyki w zakresie ścigania przestępstw szeroko rozumianego piractwa komputerowego można przyjąć, że wina za popełnienie tego rodzaju przestępstwa może być przypisana zwłaszcza:

- członkom zarządu spółek prawa handlowego;
- dyrektorom przedsiębiorstw i instytucji np. państwowych;
- osobom, które zajmują się administracją sieci komputerowych, a także
- osobom fizycznym prowadzącym działalność gospodarczą, zwłaszcza w zakresie sprzedaży urządzeń komputerowych oraz
- właścicielom komputerów (użytkownicy końcowi).

Jak już stwierdziliśmy, o tym kto zostanie pociągnięty do odpowiedzialności karnej decyduje możliwość przypisania winy konkretnej osobie (art. 1 § 3 KK). Na czym może polegać wina zarządzających firmą (kierownictwa firmy) w odniesieniu do piractwa komputerowego? W zasadzie możliwe są dwa sposoby popełnienia tego rodzaju przestępstw.

W pierwszym przypadku, osoba zarządzająca (kierująca) firmą ma zamiar popełnienia czynu zabronionego (działanie w zamiarze bezpośrednim, np. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej). Czynność sprawcza polega zatem na podjęciu decyzji dotyczącej nabycia, zarządzania i korzystania z nielegalnego oprogramowania komputerowego. Wydając swoim pracownikom sprzeczne z przepisami prawa polecenia, władze firmy swoim działaniem naruszają dyspozycję art. 18 § 1 K.K. (sprawstwo kierownicze), który stanowi, że odpowiada za sprawstwo nie tylko ten, kto wykonuje czyn zabroniony sam albo wspólnie i w porozumieniu z inną osobą, ale także ten, kto kieruje wykonaniem czynu zabronionego przez inną osobę lub wykorzystując uzależnienie innej osoby od siebie, poleca jej wykonanie takiego czynu.

W drugim przypadku, osoba zarządzająca firmą nie działa wprawdzie w zamiarze popełnienia czynu zabronionego, ale przewidując możliwość jego popełnienia godzi się na jego popełnienie. Zarządzający firmą ponosi odpowiedzialność za sprzeczne z prawem działania swoich pracowników jeśli: (i) wie o takich niezgodnych z prawem działaniach, (ii) przewidując możliwość ich popełnienia godzi się na nie, (iii) lub dopuszcza do naruszenia prawa wskutek nie zachowania należytej ostrożności, mimo iż powinien był lub mógł przewidzieć popełnienie czynu zabronionego.

Można podać przykłady następujących stanów faktycznych. Kierownictwo firmy zdaje sobie sprawę, iż zarządzany przez nie podmiot gospodarczy posiada nielegalnie zainstalowane oprogramowanie, uzyskane za pomocą czynu zabronionego, a pomimo to nie podejmuje czynności zmierzających do usunięcia go ewentualnie zastąpienia oprogramowaniem legalnym. Jeżeli członkom kierownictwa firmy nie można udowodnić działania w zamiarze popełnienia czynu zabronionego, mogą ponosić oni odpowiedzialność również wtedy, gdy sąd uzna, że przewidywali możliwość powstania naruszeń prawa autorskiego i godzili się na nią. Na przykład, jeżeli szef firmy zdaje sobie sprawę, iż przy wykonywaniu określonych projektów niezbędne jest oprogramowanie specjalistyczne (np. w firmie projektowej lub produkującej programy komputerowe), a równocześnie wie lub podejrzewa, iż firma nie zakupiła takiego oprogramowania, to można mu przypisać winę za popełnienie przestępstwa paserstwa. Innym przykładem może być zakup oprogramowania przez firmę i wydanie dyspozycji dowolnego kopiowanie go, bez zapoznania się z umową licencyjną wiążącą licencjobiorcę i licencjodawcę, jeżeli można będzie uznać, iż kierownictwo firmy ma świadomość, iż prawa danej firmy są określone w umowie. Wydaje się, iż należy stosować zaostrzone kryteria co do świadomości członków kierownictwa odnośnie naruszeń, jeżeli ich firmy działają w branży komputerowej, IT albo związanej z obsługą prawną lub produkują profesjonalnie utwory prawa autorskiego.

Źródło: www.bsa.org.poland